

Κείμενο

Η ανεργία οδηγεί σε απώλεια του εαυτού

Πώς αντιδρούν τα περισσότερα άτομα αν, από τη μια μέρα στην άλλη, βρεθούν χωρίς εργασία; Όταν μάλιστα, για λόγους εντελώς άσχετους με τις εργασιακές τους ικανότητες, η απόλυσή τους συνεπάγεται την είσοδό τους σε ένα μακροχρόνιο και αδιέξοδο καθεστώς ανεργίας;

Η καλπάζουσα ανεργία στον τόπο μας, αλλά και στις περισσότερες «αναπτυγμένες» κοινωνίες, είναι το προϊόν της ολότελα ανορθολογικής επιλογής κατά τη δεκαετία του '70 να εναποθέσουμε το μέλλον των κοινωνιών μας στην άναρχη και ανεξέλεγκτη ανάπτυξη των αγορών. Η πρόσφατη διεθνής οικονομική κρίση σε συνδυασμό με τις εγχώριες αδυναμίες διπλασίασαν την ανεργία στην Ελλάδα. Μάλιστα, με δεδομένη την παρατεταμένη οικονομική ύφεση την επόμενη δεκαετία η **επέκταση** της μόνιμης ανεργίας σε ολόένα και ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού πρέπει να θεωρείται βέβαιη. Και η προοπτική μιας παρατεταμένης κατάστασης ανεργίας δεν απειλεί μόνο τους νέους κάτω των 25 ετών αλλά και τους άνω των 40 έως 60 ετών μεσήλικες, οι οποίοι, ενώ έχουν εργαστεί επί σειρά ετών, εν μια νυκτί βρίσκονται απολυμένοι, χωρίς καμιά δυνατότητα επανένταξης στον κόσμο της εργασίας.

Προφανώς, η πρώτη συνέπεια της απώλειας της εργασίας είναι η στέρηση μιας σταθερής πηγής εισοδημάτων απαραίτητων για την επιβίωση. Όμως, η παρατεταμένη κατάσταση ανεργίας έχει και άλλες δραματικές **επιπτώσεις** στην κοινωνική και ατομική ζωή των ανέργων. Επιπτώσεις που σε αρκετές περιπτώσεις είναι πολύ πιο **επώδυνες** και καταστροφικές από την έλλειψη χρημάτων. Το γεγονός αυτό, μολονότι **υποβαθμίζεται** ή και παραβλέπεται συστηματικά από τις αρμόδιες αρχές, εντούτοις επιβεβαιώνεται από πλήθος ερευνών από ειδικούς.

Ήδη, οι πρώτες σοβαρές μελέτες των ψυχολογικών επιπτώσεων της ανεργίας πραγματοποιήθηκαν το 1938 από τους Philip Eisenberg και Paul F. Lazarsfeld, οι οποίοι αναλύοντας τις αντιδράσεις των ανέργων αναγνώρισαν τρία τυπικά στάδια ή φάσεις. Το πρώτο στάδιο χαρακτηρίζεται από την απόρριψη και τη συστηματική άρνηση της νέας κατάστασης. Το άτομο δηλαδή αρνείται να αποδεχτεί ότι έχασε την εργασία του και ελπίζει ότι με κάποιο τρόπο θα επαναπροσληφθεί ή θα βρει άλλη καλύτερη εργασία. Ακολουθεί στη συνέχεια το στάδιο της απαισιοδοξίας και της ανησυχίας, καθώς ύστερα από αρκετές αποτυχημένες προσπάθειες εύρεσης εργασίας αρχίζει να συνειδητοποιεί τη δεινή κατάστασή του. Τότε, συνήθως έπειτα από εννιά

μήνες ανεργίας, εισέρχεται στο στάδιο της απελπισίας και της κατάθλιψης. Δε βλέπει πια καμία διέξοδο ή προοπτική λύσης στο πρόβλημά του.

Άλλωστε, μετέπειτα έρευνες κοινωνικών ψυχολόγων έδειξαν ότι κάθε άνθρωπος τείνει να δημιουργεί μια εικόνα του εαυτού του ανάλογα με τους κοινωνικούς ρόλους που έχει αποδεχτεί και στη βάση αυτών των ρόλων διαμορφώνει τη **σιγουριά** που απαιτείται για τη «σωστή» κοινωνική ένταξή του. Επομένως, η απώλεια εργασίας επηρεάζει αρνητικά και τις δύο αυτές συμπληρωματικές διαστάσεις της ζωής μας, τόσο τον «πραγματικό» κοινωνικό μας ρόλο όσο και την «υποκειμενική» αυτοεκτίμησή μας. Και ίσως γι' αυτό οι περισσότεροι ειδικοί επιμένουν ότι το πιο ουσιαστικό σύμπτωμα της απώλειας εργασίας δεν είναι τόσο η έλλειψη χρημάτων, όσο η απώλεια της αυτοεκτίμησης και του αυτοσεβασμού. Η εσωτερική αυτή της κατάστασης οδηγεί κατά κανόνα σε ενοχικά και αυτοευνουχιστικά¹ αισθήματα, τα οποία όχι μόνο καταστρέφουν κάθε προσπάθεια εξόδου από την «προσωπική» κρίση, αλλά και εμποδίζουν την αναζήτηση εργασίας, ιδίως σε χαλεπούς οικονομικά καιρούς. Η αδράνεια και η ακινησία αποτελούν τα τυπικά γνωρίσματα μιας εσφαλμένης και ενοχικής «εσωτερίκευσης» του προβλήματος της ανεργίας ως προσωπικού προβλήματος των ανέργων που σχετίζεται, υποτίθεται, με κάποιες υποκειμενικές ελλείψεις ή αδυναμίες και όχι, όπως συμβαίνει στην πραγματικότητα, με τα αντικειμενικά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα που επιβάλλουν τη βαρβαρότητα της ανεργίας.

Σπ. Μανουσέλης, εφημ. *Ελευθεροτυπία*, 30.4.2010 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Πώς συνδέεται, σύμφωνα με το κείμενο, η ανεργία με την ανάπτυξη ενοχικών αισθημάτων από τον άνεργο; Να απαντήσετε σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

(μονάδες 10)

---

¹ αυτοευνουχιστικός: αυτός που ευνουχίζει τον ίδιο του τον εαυτό – ευνουχίζω (κυρίως για άτομο αντρικού φύλου): αφαιρώ ή καταστρέφω τους γεννητικούς αδένες, με αποτέλεσμα τη στειρότητα και την απώλεια των δευτερευόντων χαρακτηριστικών του φύλου/(μεταφορικά): αφαιρώ από κάποιον το δυναμισμό που φυσιολογικά πρέπει να τον χαρακτηρίζει.

B2.α. Ποια συλλογιστική πορεία ακολουθείται στην τελευταία παράγραφο (Άλλωστε...της ανεργίας) του κειμένου;

(μονάδες 2)

B2.β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 3)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να αντικαταστήσετε την καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**, με συνώνυμες ή σημασιολογικά ισοδύναμες λέξεις, ώστε να αποδίδεται το ίδιο νόημα: **επέκταση, επιπτώσεις, επώδυνες, υποβαθμίζεται, σιγουριά.**

(μονάδες 10)

Γ2. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των ερωτημάτων στην πρώτη παράγραφο (Πώς αντιδρούν.. αδιέξοδο καθεστώς ανεργίας;) από τον συγγραφέα.

(μονάδες 5)